

γέραντρον τό, Κύπρ. (Γερμασόγ.) γέραντρος ό, Κύπρ.
'Εκ τοῦ ἀρχ. γεράνδρουον.
Μέγα καί αἰωνόβιον δένδρον.

γερανώνω Πόντ. (Χαλδ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος.

Λαμβάνω χρώμα θολόν, θαμπώνω, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν
'Εγεράνωσαν τ' ὀμμάτᾱ μ'. Συνών. γερανίζω Π Α 1β.

γεραππαριάζω ἀμάρτ. γεραπ-παρκάζω Κύπρ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γεράππαρος.

Γηράσκω, ἐπὶ ἵππου: Ἄσμ.

Μαῦρε μου μανρογόνате, μαῦρε μου ἀνεμοπόα,
ἄνταν ἦσον τριῶν χρονῶν ἐκαβαλλίτσευκά σε,
τώρα πού γεραп-πάρκασες ἔν-νὰ μέ φαραντζίσσης
(ἔν-νὰ μέ φαραντζίσσης=θὰ μέ κρημνίσσης εἰς φάραγγα).

γεράππαρος ἀμάρτ. γεράπ-παρος Κύπρ.

'Εκ τῶν οὐσ. γέρος καί ἄππαρος, δι' ὃ ἰδ. ἵππαρος.

'Ο γηραλέος ἵππος: Ἄσμ.

'Επολογήτην τῷ ὁ γεράπ-παρος 'πὸν τὴν ἀπ-πέξω πάχηνην:
εἰμ' ἄξιος τῷ ἀπότορμος νὰ φτάσω τὴν τσυράν μου.

γεράρκουδας ό, Πελοπν. (Ἀρκαδ.)

'Εκ τῶν οὐσ. γέρος καί ἀρκούδα.

Γηραλέα ἀρσενική ἄρκτος: Ἄσμ.

'Ο Γιάννης ἐξαγνάτισε, ἔρχετ' ὄχ τὸ κυνήγι,
φέρειν τ' ἀρκούδια ζωντανά, τ' ἀλάφια ἡμερωμένα,
φέρειν κ' ἔνα γεράρκουδα μέσ 'ς τ' ἄλλογο δεμένο.

γέραςα ἡ, Καππ. (Μισθ. Φερτ. Φλογ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a r a s a*=νυκτερίς.

'Η νυκτερίς.

γερασμός ό, πολλαχ. γιρασμός Εὐβ. (Ἄκρ. Στρόπον.)
Σάμ.

'Εκ τοῦ ρ. γεράζω, δι' ὃ ἰδ. γερνῶ.

Τὸ νὰ γηράσκη τις, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γηράσκειν ἔνθ' ἄν.:
Φρ. Δέν ἔχει γερασμό πολλαχ. Δέν ἔχ' γιρασμούς Εὐβ.
(Ἄκρ. Στρόπον.).

γεραστός ἐπίθ. ἀμάρτ. γεραστέ Τσακων. (Χαβουτσ.)

'Εκ τοῦ ρ. γεράζω, δι' ὃ ἰδ. γερνῶ.

Γηρασμένος.

γερατὰ τά, βλ. γέρα, τά.

γερατάκια τά, Πελοπν. (Μάν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γέρατα, δι' ὃ ἰδ. γέρα, καί τῆς ὑποκορ.
καταλ. -άκι.

Τὸ γῆρας, θωπευτικῶς: Αἰνιγμ.

'Ασπρο γεννιέται, | μαῦρο καταδεύεται

καί μεσ' 'ς τὰ γερατάκια του | σεμποῦναι τὰ δοδάκια του
(τὸ ξυλοκέρατον).

γερατεῖα τά, Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κουρ. Κύμ.)

'Ηπ. (Χιμάρ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν. Πυλ.) Πόντ. (Κερασ.
Οἶν. Τραπ.) γιρατεῖα Θεσσ. (Νερόμυλ.) Θράκ. (Αἶν.)
Μακεδ. (Σισάν.) γερατεῖα σύνθη. γιρατεῖα πολλαχ. βορ.
ιδιωμ. γεραθειά Θήρ. Κρήτ. Μῆλ. 'εραθειά Νάξ. (Ἀπύ-
ρανθ.) γηρατεῖα Πελοπν. (Λάστ.) Ρόδ. γηραθειά Πάτμ.
γερακειῖα Τσακων. γεράτεια Πόντ. (Ἄδισ. Ἰμερ. Σάντ.
Χαλδ.) γηράτεια Πόντ. (Τραπ.) γερατεῖα ἡ, Κ.Κρυστάλλ.,

'Αττικ. Μοῦσ. 3, 143 — Λεξ. Λάουνδ. γηρατειό τὸ
'Α.Προβελ., Ποιήμ. 1, 292 γερατειό Ζάκ.

Τὸ Βυζαντ. γερατεῖα, ὅπερ κατὰ μεταπλασμόν πιθανῶς
ἐκ τοῦ συνων. γέρα τά, διὰ τῆς καταλ. -εῖα, ἀποσπασθεί-
σης ἐκ τῶν συγγενῶν σημασιολογικῶς πρωτεῖα, ἱερα-
τεῖα τά, Πβ. Γ.Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 22 (1910), 231 Kuhn's
Zeitschr. 43 (1909), 220 ἡ κατὰ παρέκτασιν ἐκ τοῦ γέ-
ρατα τά, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ οὐδ. εἰς -εῖα, οἷον πρε-
σβεῖα, πρωτεῖα κλπ. 'Ο τύπ. γερατεῖα τά, ἐπίσης Βυ-
ζαντ., ἰδ. Περὶ γέρ. στ. 56 (ἐκδ. G. Wagner, σ. 107) «τὰ
δόντια του ἐκ τὰ γερατεῖα δὲν ἔχουν τί σοῦ λέγουν». 'Ο-
μοίως καὶ οἱ τύπ. γερατειό καὶ γηρατειό, δι' οὓς ἰδ.
Ε.Κριαρᾶ, Λεξ. ἐν λ. γερατειό. 'Ο τύπ. γερατεῖα ἡ,
ἐνεκα ἐκδοχῆς τῆς καταλ. -εῖα ὡς τοιαύτης τῶν θηλ. εἰς
-εῖα. 'Ο τύπ. γερατεῖα τά καὶ παρὰ Σομ.

Τὸ γῆρας, ἡ γεροντικὴ ἡλικία σύνθη. καὶ Πόντ. (Ἄδισ.
'Ιμερ. Κερασ. Οἶν. Τραπ. Σάντ. Χαλδ.) Τσακων.: Μᾶς πῆ-
ραν τὰ γερατεῖα σύνθη. Γεραθειά μᾶς ἤρθανε Κρήτ. Κρί-
μα 'ς τὰ γεραθειά σου νὰ λές ψόματα αὐτόθ. 'Ηπέρασε
καλὰ γεραθειά Θήρ. Σὲ πῆρα δὲ 'εραθειά καὶ δὲ βοροφαί-
νεις νὰ κάμης τίποτα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Μὲ τὴ δούλεψή
μου ἐδάγωσα ὅσα μοῦ χρειάζονται γιὰ τὰ γεραθειά μου
(ἐδάγωσα=ἐβαλα εἰς τὴν πάγκαν, ἀπεταμίευσα, ἐβαλα κατὰ
μέρος) Μῆλ. Τὰ γερατεῖα θέλουνε περιποίηση Ἦπ. (Χι-
μάρ.) Δὲ βοροῦ νὰ περπατοῦ, δὲν εἶμαι ἐκεῖνος πὺ ἡμου-
να' τώρα μ' ἐπλακώσασι τὰ γερατεῖα καὶ κάθομαι 'ς τὴν
ἀγουρή Πελοπν. (Κίτ.) 'Σ τὰ γερατεῖα μου τί θὰ φάω;
Εὐβ. (Βρύσ.) Αὐτοῦ θὰ πιράσουμι τὰ γιρατεῖα μας Θράκ.
(Σουφλ.) Παστραβίτσα εἶρι, δὲν εἶρι γιρατεῖα (παστραβίτσα
=τὸ ἐκφυμα ἀκροχορδόν) Θεσσ. (Νερόμυλ.) Αὐτὸ εἶναι τὸ
γερονδομοῖρι μας, ἐδῶ περνοῦμε τὰ γηραθειά μας Πάτμ.
'Σ σὰ γεράτεια 'τ' θέλ' τέρεμαν (κατὰ τὴν γεροντικὴν ἡλι-
κίαν του θέλει περιποίησιν) Χαλδ. Μ' ἐφάγαρι τὰ γιρα-
τεῖα, μωρ' πιδί μ'! Στερελλ. (Ἀχυρ.) Τὰ νιᾶτα περνοῦνε
ὀγλήγορα κι ἀρχινάει κατόπι τὸ γερατειό Ζάκ. Τὸν ἔχω
ἀναπαῖ 'ς τὰ γερατεῖα μου Πελοπν. (Τρίκκ.) Νι ἄγκαῖ τὰ
γερακειῖα ὃ μποροῦ πλέα (Τὸν πῆραν τὰ γερατεῖα, δὲν μπο-
ρεῖ πλέον) Τσακων. Νι ἐρέκαῖ τὰ γερακειῖα πλέα (τὸν εὐ-
ρῆκαν τὰ γερατεῖα πλέον) αὐτόθ. || Φρ. Καλὰ γερατεῖα (εὐχὴ)
σύνθη. Καλὰ γιρατεῖα σύνθη. βορ. ιδιωμ. Κακὰ γερατεῖα νὰ
'χης (ἀρὰ) σύνθη. Καλὰ γερατεῖα (εὐχὴ) Εὐβ. (Αὐλων.
Κονίστρ. Κουρ.) 'Ετσ' νὰ 'χ'ς καλὰ γιρατεῖα Μακεδ. (Σι-
σάν.) || Παροιμ. φρ.: Γεράτεια γελάτεια (τὸ γῆρας ἐμπαί-
ζεται) Ἰμερ. Συνών. φρ. Γερονσία γελουσία. Τώρα
'ς τὰ γερατεῖα μου | θὰ δείξω τὴν ἀντρέα μου (ἐπὶ τῶν
νεανιευομένων γερόντων) Κερασ. || Παροιμ.: Καλὰ νιᾶτα,
κακὰ γερατεῖα, ὅλα κακὰ (πρὸς τὰ τελευταῖα κρίνονται καὶ
τὰ πρῶτα) Μῆλ. Πρβ. Δημοσθ., Α' Ὀλυνθ. 11: «πρὸς τὸ
τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται».
Δούλενε 'ς τὰ νιᾶτα σου | νὰ 'χης 'ς τὰ γηρατεῖα σου Πελοπν.
(Λάστ.) Τεμπέλης 'ς τὰ νιᾶτα του, ζητιάνος 'ς τὰ γερα-
τεῖα του (ὁ ὀκνηρὸς κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν θὰ δυστυ-
χήσῃ ὡς γέρον) Πελοπν. (Καρδαμ.) 'Οποῖος δὲ μετροῖ 'ς
τὰ νεῖότα δου παθαίνει 'ς τὰ γεραθειά δου (ὁ μὴ λαμβάνων
μέριμναν ὡς νέος διὰ τὸ γῆρας ὑποφέρει, ὅταν γηράσῃ)
Κρήτ. (Μόδ.) 'Εναν 'ς τὰ νέτᾱ σ' κ' ἔνα 'ς τὰ γεράτεια
(ἔνα κατὰ τὴν νεότητα καὶ ἔνα κατὰ τὸ γῆρας· διασκεδάζει
τις ἅπαξ κατὰ τὴν νεότητα καὶ ἅπαξ κατὰ τὸ γῆρας· δι'
ἄνθρωπον ἡλικιωμένον ἐκδοτον εἰς ἡδονάς) Ἄδισ. 'Οποῖος
παντρεύεται 'ς τὰ γερατεῖα του ρίχνει γλήγορα τ' ἀφτιά του
(οἱ νυμφευόμενοι κατὰ τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν ὑποφέρουν)
'Ι.Βενιζέλ., Παροιμ.² 216, 572 || Ἄσμ.

Νά 'ταν τὰ νιᾶτα μιὰ φορά, τὰ γερατεῖα κάμμία,
νὰ γίν' ὁ γέρος νιὸ παιδί, νὰ γίνη παλληκάρι
πολλαχ.

Νὰ βάλουν τοῦ φισάκι μου, νὰ πάνουν 'ς τοῦ παζάρι,
γιὰ νὰ πουλήσουν γιρατεῖα κι ν' ἀγοράσουν νιᾶτα
Θεσσ. (Τίρναβ.)

"Ημουνε κράχτης πετεινὸς κ' ἐδὰ 'ς τὰ γερατεῖα μου
νὰ με τζιῶουν οἱ -ῤ-ῥοιθες, δὲ δὸ βαστᾷ ἡ καρδιά μου
Κρήτ. — Ποίημ.

Κι ἀκούγω, ἀκούγω ἀπὸ μακρυὰ, ἀκούγω ἀπὸ τὰ ξένα
τῆς γερατεῖας τοῦ τὸ σκουσμοῦ, τὸ κλάμα τῆς σκλαβιάς τοῦ
Κ.Κρυστάλλ., ἐνθ' ἄν.

Χορταριασμένο στέκεται τὸ ἔρημο σκολειὸ
'Εμάδωσαν οἱ τοῖχοι τοῦ ἀπὸ τὸ γηρατειὸ
'Α.Προβελ., ἐνθ' ἄν. Συνών. γέρα, γεράματα, γερατή-
ρια, γερατίκια, γεροντάματα, γεροντιὰ.

γερατήρια τά, ἀμάρτ. γιρατήρια Κυδων. Λέσβ. γιρα-
τήρια Λέσβ.

'Εκ τοῦ ρ. γεργῶ.

Γερατεῖα, ὁ ἰδ.: Τὸν καταπῆραν τὰ γιρατήρια Λέσβ.
'Σ τὰ γιρατήρια δουν καλάθ' παίρνειν τσι 'ς τοῦν αὐτόθ.

γερατίκια τά, Πελοπν. (Κόκκιν. Παππούλ. Χατζ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γέρατα, δι' ὁ ἰδ. γέρα, καὶ τῆς παραγωγ.
καταλ. -ίκι.

Τὸ γῆρας ἐνθ' ἄν.: Τί νὰ σοῦ κάμη; Εἶναι γερατίκια Παπ-
πούλ. Θὰ δὲ κρατήσω τοῦτο τὸ χωράφι γιὰ τὰ γερατίκια
μου Κόκκιν. || 'Ασμ.

Τὰ παλληκάρια τὰ καλὰ ὀγλήγορα γερνᾶνε,
μὰ δὲ γερνᾶνε ἀπὸ δουλειά, εἴτ' ἀπὸ γερατίκια,
γερνᾶν ἀπὸ τίς ἔμορφες κι ἀπὸ τίς μαυρομάτες
Μαυιάκ. Συνών. ἐν λ. γέρα.

γεραφέντης ὁ, Γ.Βλαχογιάν., Λόγοι κι ἀντίλογ., 113.
'Εκ τῶν οὐσ. γέρος καὶ ἀφέντης.

Γέρων ἰδιοκτῆτης κτήματος: Καλὰ μὲ εἶπες γεραφέντη
λέγε με. Εἶμαι ὁ ἀφέντης τοῦ περιβολιοῦ κ' εἶμαι καὶ γέρος.

γεργάθι τό, βλ. γυργάθι.

γέργαθος ὁ, βλ. γύργαθος.

γεργερές ὁ, Κρήτ.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ Τουρκ. *gırgır* λέξεως ἡχοιμητικῆς ἢ
ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου Γέργερα, ἐνθα κατεσκευά-
ζοντο οἱ οὕτω καλούμενοι κώδωνες.

Εἶδος μετρίου μεγέθους κώδωνος ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ
λαιμοῦ τῶν ἀμνῶν: 'Ασμ.

Σεῖσε, κουρνέ, τὸ γένι σου, νὰ παίξῃ τὸ κουδούνι
γιὰ νὰ τ' ἀκούσουν οἱ κρινοὶ νὰ παίξουν τὰ σκλαβέρια
γιὰ νὰ τ' ἀκούσουνε τ' ἀρνιά, νὰ παίξουν γεργερέδες
(κουρνὸς=τράγος ἔχων τὸ χρώμα τῆς κορώνης, κεφαλὴν μελα-
νωπὴν καὶ τὸ τρίχωμα φαϊόχρουν σκλαβέρια=εἶδος κώδωνος).

γεργέστημα τό, Κρήτ. (Σητ.)

'Εκ τοῦ ρ. γεργεστεύω.

'Η ἐτοιμασία, προετοιμασία: 'Εκατάλαβὰ το πῶς τὸ γερ-
γέστημα δὲν ἦτονε γιὰ καλὸ δου.

γεργεστεύω Κρήτ. (Σητ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *yerlestirmek*=διευθετῶ, καθ' ἀπλολο-
γίαν ἀντὶ γεργεστιρεύω.

'Ετοιμάζω, προετοιμάζω: Ξυλῆς σοῦ γεργεστεύουνε,
μόνο μὴ βᾶς.

γερδελάκι τό, Θήρ. γιρδελ-λάτσι Μεγίστ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γερδέλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκι.

Μικρὸς κάδος. Συνών. ἀνασυρταράκι 1) ἀνασυρ-
τάρι, ἐνθα καὶ συνών.

γερδέλι τό, γερδέλι Τσακων. (Χαβουτσ.), γερδέλ'
Θράκ. (Μάδυτ. Σηλυβρ. Σκοπ. Τσακίλ. Τσανδ.) *girdel*
Θράκ. (Αὐδῆμ.) Προπ. (Μηχαν.) *γκερδέλι* 'Αθῆν. — Λεξ.
Περίδ. Αἰν. Βυζ. Λεγρ. Μπριγκ. Μ. 'Εγκυκλ. Βλαστ. 294
Πρω. Δημητρ. *γκερδέλ'* Προπ. ('Αρτάκ.) Σκόπ. *γερδέλι*
Θήρ. Μέγαρ. Προπ. (Μαρμαρ.) 'Υδρ. — Α.Παλάσκ.,
'Ονοματολόγ., 14 Ν.Κοτσοβίλ., 'Εξαρτ. πλοίων, 123 Α.
Σακελλ., 'Εγχειρ. ἀρμενιστ. 23, 564 — Λεξ. Περίδ. Βυζ.
Μπριγκ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δημητρ. *γερδέλ'* Προπ. ('Αρ-
τάκ.) *γιρδέλ-λι* Μεγίστ. *γιρδέλ'* Σάμ. *γιρδελί* 'Αμοργ.
Εὔβ. (Λίδηψ.) Θήρ. Μύκ. Οἶα, Σχινούσ. *γιρδελ-λι*
'Ηράκλ. *γιρδελ'* Σάμ. *γιουρδέλι* 'Α.Παπαδιαμ., Φόνισσ.,
53 Πασχαλ. διηγ. 28 *γιουρδέλ-λι* Τῆλ. *γιουρδέλ'* 'Αλόων.
Σάμ. Σκόπ. *γιουρδέλ'* Σάμ. *γερτέλλιν* Λυκ. (Λιβύς.)
γερδάλι Λεξ. Βερ., 14 *γαρδέλι* Κωνπλ.

'Εκ τοῦ Τουρκ. *gerdel*=κάδος.

Κάδος κοντὸς καὶ πλατύς, ξύλινος ἢ μεταλλικὸς ἢ δερμά-
τινος χρησιμοποιούμενος κυρίως πρὸς ἀντλήσιν ὕδατος, ἰδίᾳ
ὑπὸ τῶν ναυτικῶν κατὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ καταστρώματος
τῶν πλοίων πολλαχ.: Πιᾶσε ἓνα γκερδέλι νερὸ 'Αθῆν. Μὲ
τὸ *γιρδελ-λι* ἀνεσύρνανε νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι 'Ηράκλ. «Ὅταν
ὅμως μετ' ὀλίγον ἐχρειάσθη ν' ἀντλήσουν νερὸν ἀπὸ τὸ φρέαρ,
τότε τὸ «γυρδέλι», ἦτοι τὸ ἀντλήμα τῆς Κρινιῶς, προσέ-
κρουσεν εἰς στερεὸν σῶμα ἐντὸς τοῦ ὕδατος» 'Α.Παπαδιαμ.,
Φόνισσ., 53. Συνών. ἀγκλιά, ἀνασυρτάρι, γερδελιά,
κουβάς, μαστέλο, μπουγέλο, μπουλιός, σαψάκι,
σίγλος. β) 'Αγγεῖον ξύλινον ἢ μεταλλικὸν χρησιμοποιούμε-
νον διὰ τὸ ἄμελγμα ἐγγάλων ζῶων 'Αθῆν. Θράκ. (Αὐδῆμ.
Σηλυβρ. Τσακίλ.) Κωνπλ. Τσακων. (Χαβουτσ.) — Λεξ. Πρω.
Δημητρ.: 'Επήραμε δύο γκερδέλια γάλα γιὰ τὰ παιδιὰ
'Αθῆν. Πῆρες τὸ *γερδέλ'* γιὰ ν' ἀρμέξ'ς Σηλυβρ. Γιόμ'σε
τὸ *γερδέλ'* γάλα Τσακίλ. Τόμ' ἀνοιξα τὰ ποδάρια τ'ς νὰ
τ'ν ἀρμέξω, κατούρ'σε μέσ' 'ς τὸ *γερδέλ'* αὐτόθ. Συνών.
ἐν λ. ἀρμεγάρι, καρδάρα, καρδάρι. γ) Ξύλινον ἀγ-
γεῖον χρησιμοποιούμενον διὰ τὸ πότισμα τῶν ζῶων. Σχι-
νοῦς. — Λεξ. Βερ., 14.

γερδελιά ἡ, ἀμάρτ. 'ερδελιά Θήρ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γερδέλι.

Γερδέλι, ὁ ἰδέ, ἐνθα καὶ συνών.

γέρι τό, Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δη-
μητρ. *γερίν* Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) *γερί* 'Ιων.
(Κάτω Παναγ.) Πόντ. ('Ινέπ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *yer*=τόπος, γῆ, θέσις.

1) 'Η θέσις, τὸ μέρος Πόντ. (Τραπ.): Μὴ λαταρίης ἀς 'σὸ
γέρι σ' (=μὴ κινηθῇς ἀπὸ τὴν θέσιν σου) 2) Διαμέρισμα
μάνδρας, ὅπου μένουν τὰ μικρὰ ζῶα Πόντ. (Κερασ. Τραπ.
Χαλδ.) β) Θύρα φράκτου αὐτόθι. 3) Παρὰ τοῖς ναυτικοῖς,
τόπος ἀλίμενος Λεξ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δημητρ. 4) Τόπος
ὑπὴνεμος 'Ιων. (Κάτω Παναγ.)

γέρικα ἐπίρρ. σύνθηθ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γέρικος.

